

بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

رامین خسروی

دکتر فرید صفتی

دکتر علیرضا غیاثوند

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد بروجرد khosraviraminn@gmail.com

چکیده

در پژوهش حاضر سعی بر آن است تا با استفاده از آزمون های آماری مورد نیاز بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی سنجیده شود در این بررسی از روش تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از نوع روش پس رویدادی می باشد. نمونه آماری این پژوهش تعداد ۷۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳ می باشد. نتایج این بررسی نشان می دهد، که به طور کلی بین شاخص های هرفیندال هیرشمن، لرنر و لرنر تعدیل شده و کیفیت افشای اطلاعات مالی ارائه شده شرکت های بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که بین شاخص های هرفیندال هیرشمن، لرنر و لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر رقابت در بازار محصولات به عنوان یکی از عوامل مهم در تصمیم های افشای داوطلبانه مدیران، نقش بسزایی ایفا میکند؛ در این راستا، افزایش رقابت در بازار با اعمال فشار بر مدیران در مورد ارائه به موقع و با قابلیت اتکای بالای اطلاعات، منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی میشود. در مجموع، این نتایج با مبانی نظری پژوهش سازگاری کامل دارد.

کلمات کلیدی: بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی بازار محصول، کیفیت گزارشگری مالی، شاخص هرفیندال هیرشمن، شاخص لرنر، شاخص لرنر تعدیل شده

مقدمه

یکی از عوامل مهم در ارزش گذاری شرکت ها، ریسک اطلاعات است. هرچقدر کیفیت گزارش های مالی افزایش یابد و از استانداردها و ضوابط معتبر در تهیه و حسابرسی گزارش ها استفاده شود، اعتماد استفاده کنندگان اطلاعات افزایش و ریسک اطلاعات کاهش خواهد یافت و بر قیمت سهام تاثیر مثبت خواهد داشت. این پژوهش به بررسی ارتباط بین ساختار رقابت بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران می پردازد.

براساس چارچوب نظری هیات تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB)^۱، اطلاعات مالی برای سودمند واقع شدن در تصمیم گیری ها، در درجه نخست باید مربوط و قابل اتکا باشند. اطلاعات برای مربوط بودن باید به موقع تهیه و ارائه شوند و ارزش پیش بینی کنندگی و ارزش بازخورد داشته باشند. قابل اتکا بودن نیز ارائه صادقانه، قابلیت تایید و بی طرفی را شامل می شود.

امروزه سیستم اطلاعاتی حسابداری نقش بسیار مهمی در گردش فعالیت های سازمان ایفا نموده، بسیاری از تصمیمات اقتصادی بر اساس اطلاعات حاصل از این سیستم ها اتخاذ شده است، سهم عمده ای از مبادلات اوراق بهادار به خرید و فروش سهام شرکت ها اختصاص دارد که آن نیز به نوبه ی خود می تواند تحت تاثیر ارقام و اطلاعات حسابداری باشد. میزان تمرکز و یا انحصار در صنعت موضوعی است که برای اقتصاد دانان، استراتژی های کسب و کار و مراکز دولتی حائز اهمیت است، در نتیجه این پژوهش می تواند بهبود تصمیم گیری را برای استفاده کنندگان، از جمله سرمایه گذاران، بستانکاران، بانک ها و بورس فراهم سازد.

بیان مسئله

در سال های اخیر مطالعات بسیار زیادی در زمینه بررسی ارتباط میان کیفیت گزارشگری مالی یا سطوح افشا در گزارش های سالانه و ویژگی های شرکت ها انجام شده است. به عنوان مثال، می توان به مطالعات افرادی مانند سینگ وی^۲ و دسای^۳، بازی فرث^۴، کوک^۴، حسین و همکاران، والاس^۵ و همکاران، والاس و ناصر، والاس، لانگ^۶ و لوند هولم^۷، مک نلی^۸ و همکاران، چاو و ونگ برن^۹، احمد و کورتیس^{۱۰}، ناصر و نیوسبه^{۱۱}، فروست و پونال^{۱۲} و در ایران ثقفی و ملکیان، و نوروش، اشاره کرد. بررسی گزارش های سالانه شرکت ها نشان می دهد کیفیت اطلاعات افشا شده در چنین گزارش هایی متفاوت است و تفاوت در افشا شرکت ها به احتمال زیاد در نتیجه تفکر مدیریت و فلسفه فکری آنان و هم چنین صلاح دید آنان در مورد افشای اطلاعات برای مقاصد سرمایه گذاری است، از سوی دیگر تصمیم های افشای مالی شرکت ها معمولاً در

¹.Financial Accounting Standard Board.

². Singhve

³. Desai

⁴. Cook

⁵.Wallace

⁶. Long

⁷. Londholm

⁸. Mc Nelly

⁹. haw and Wang Bern

¹⁰.Curtis

¹¹. Nyosbh

¹². Series and Pvnal

خلاً انجام نمی شود و گزارشگری مالی یکی از راه هایی است که به وسیله آن اطلاعات انتقال داده می شود و ترکیب منابع ارتباطی، کمیت و کیفیت اطلاعات افشا شده، تحت تاثیر عوامل زیادی است که برای دریافت فهمی کلی در مورد رویه های افشا نیازمند بررسی است. تئوریزه کردن و ارزیابی تجربی اثرات متغیرهای موثر بر افشای اجباری، فضا و حدودی را ایجاد می کند که به بهبود کیفیت افشا کمک می کند (نوروش، ۱۳۷۷، ص ۲۴).

گزارشگری مالی فراتر از صورت های مالی است و سایر ابزارهای اطلاع رسانی مانند گزارش هیات مدیره، گزارش های ادواری و اطلاع رسانی اینترنتی را شامل می شود. گزارشگری مالی فقط یک محصول نهایی نیست، بلکه فرآیندی متشکل از چند جزء است. (ثقفی، ۱۳۷۷، ص ۲۳).

عوامل زیادی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر گذار هستند همچنین گزارشگری مالی نیز بر عوامل مختلفی تاثیرگذار است. یونس بادآور نهندی طی پایان نامه دکترای حسابداری خود تحت عنوان "تبیین و ارائه الگویی برای تعیین و ارزیابی عوامل موثر بر انتخاب کیفیت گزارشگری مالی در ایران" به بررسی عوامل موثر بر کیفیت گزارشگری مالی در ایران پرداخت. نتایج آزمون های تک متغیره فرضیه های مرتبط با شناسایی عوامل موثر بر انتخاب کیفیت گزارشگری مالی نشان داد کیفیت گزارشگری مالی با سودآوری و کارایی مدیریت شرکت رابطه مثبت و با رقابت در بازار محصول، محافظه کاری مدیریت، اندازه، سرمایه بر بودن فعالیت، چرخه عملیاتی و پیچیدگی محیط فعالیت شرکت رابطه منفی دارد. با این حال بین کیفیت گزارشگری مالی با میزان فرصت های رشد، تمرکز مالکیت، ساختار هیات مدیره، مالکیت اعضای هیات مدیره، صداقت مدیریت و اهرم مالی شرکت رابطه معنی داری مشاهده نشد. نتایج آزمون های فرضیه های مرتبط با شناسایی پیامدهای اقتصادی انتخاب کیفیت گزارشگری مالی نشان داد کیفیت گزارشگری مالی با هزینه حقوق صاحبان سهام و عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه گذاران رابطه منفی دارد. با این حال بین کیفیت گزارشگری مالی و نوسانات بازده سهام شرکت رابطه معنی داری مشاهده نشد.

لی نشان می دهد که رقابت رقبای موجود، کاهش دهنده اطلاعات افشاء شده است به منظور اجتناب از افشاء اطلاعات دقیق عملکرد مالی برای رقبا و عموم مردم، مدیران ممکن است ایجاد یک محیط اطلاعاتی را برای کنترل کیفیت (نه کمیت) اطلاعات که قرار است افشاء شود انتخاب کنند. شرکت هایی که از صنایع نا همگون و متمرکز محتمل هزینه های افشاء بالاتری می شوند و بیشتر احتمال دارد که اطلاعات مالی با کیفیت پایین تر را ارائه دهند تا به موجب آن از حضور رقبا و تحریم های عمومی اجتناب کنند و ما این بررسی با در نظر گرفتن تحقیقات سابق در زمینه حسابداری، کیفیت گزارشگری مالی در نظر می گیریم، خاطر نشان می کنیم که صنایع با رقابت کننده دارای یک سطح پایین تر از کیفیت اطلاعات حسابداری هستند. رقابت در بازار محصول به عنوان یک سازو کار حاکمیتی سازمانی و یک عامل مهم و حیاتی در اتخاذ تصمیمات افشای اطلاعات توسط شرکت ها مطرح شده است، بر این اساس در پژوهش حاضر بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی بازار محصول با استفاده از شاخص های لرنر، لرنر تعدیل شده و هرفیندال_هریسمن با کیفیت گزارشگری مالی می پردازیم که توسط تمرکز صنعت بر روی کیفیت اطلاعات حسابداری ارزیابی می شود.

اهمیت و ضرورت تحقیق

با توجه به اهمیت نقش بازار بورس در اقتصاد کشور می توان سرمایه گذاران را از مهم ترین متغیرهای تعیین کننده سرنوشت بلندمدت اقتصاد دانست، بنابراین برای فراهم کردن بستری مناسب برای جذب و حضور گسترده ی این طیف وسیع و جلب

اعتماد آنها، نیازمند ابزارها، معیارها و اطلاعات متنوع می باشند (براداران شرکاء و مطهری ۱۳۸۷:۳)، با توجه به اهمیت سرمایه گذاران در بازار بورس مهمترین ابزارها جهت فراهم کردن بستر مناسب برای جذب و حضور سرمایه گذاران، شاخص حساسیت سود و همچنین استفاده از ابزارهای اقتصادی می باشد (براداران شرکاء و سید مطهری ۱۳۸۶:۳) بنابراین بررسی تاثیر رقابت بازار محصول بر کیفیت گزارشگری مالی که به عنوان یک معیار با اهمیت برای استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری است می تواند کمک قابل ملاحظه ای در تصمیم گیری سرمایه گذاران باشد. بنابراین، شاخص اصلی کیفیت اطلاعات مالی از منظر تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری دو ویژگی مربوط بودن و قابلیت اتکا است و این دو بعد اطلاعات را برای تصمیم گیرندگان سودمند می کند. اگرچه چارچوب نظری استانداردهای حسابداری مالی میزان گرایش به سمت قابلیت اتکا و مربوط بودن را متفاوت می داند، اما آستانه مشخصی را برای هر یک از دو بعد مذکور تعیین نمی کند. این احتمال وجود دارد که ترجیح نسبی بین مربوط بودن و قابلیت اتکا بین گروه های مختلف سرمایه گذاران متفاوت باشد. برای مثال سرمایه گذارانی که افق دید آنها کوتاه مدت تر است، احتمالاً مربوط بودن را ترجیح می دهند و سرمایه گذارانی که افق دید آنها بلندمدت تر است، احتمالاً قابلیت اتکا را در اولویت قرار می دهند (سجادی، ۱۳۸۸، ص ۱۹).

رقابت در بازار محصول به عنوان یک سازوکار حاکمیتی سازمانی و یک عامل مهم و حیاتی در اتخاذ تصمیمات افشای اطلاعات توسط شرکت ها مطرح شده است، محیطی که شرکت در آن فعالیت می کند می تواند به طور بالقوه اثر مثبت یا منفی بر روی کیفیت گزارشگری مالی داشته باشد، در مقابل تغییر تکنولوژی در برخی صنایع خیلی آهسته تر و کندتر می باشد، بنابراین برای این قبیل صنایع تغییر تکنولوژی یک فاکتور مهم در ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی نمی باشد و شرکت هایی که در صنایع با رشد تکنولوژی بالا فعالیت می کنند نسبت به شرکت هایی که در صنایع با رشد تکنولوژی پایین فعالیت می کنند بیشتر مستعد رویایی با مسائل کیفیت گزارشگری مالی می باشند، اهمیت کیفیت اطلاعات مالی در زمان وقوع برخی از رویدادهای مالی و غیرمالی صدچندان می شود. مشارکت کنندگان در این رویدادها نیاز دارند که اطلاعات شفاف و با کیفیتی از عملکرد و وضعیت مالی شرکت در اختیار داشته باشند و عدم تقارن اطلاعاتی به حداقل برسد، با توجه به اهمیت موضوع و اینکه به این موضوع در کشور ما کمتر پرداخته شده است، لذا این تحقیق بر پایه تحقیقات صورت گرفته در سایر کشورها در پی بررسی تاثیر رقابت بازار محصول بر روی کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می باشد.

پیشینه پژوهش

۱-۴-۲ پیشینه پژوهش های خارجی

پیتر چنگ، پل مرد، چئونگ^{۱۳} (۲۰۱۳) شواهد قطعی یافتند که نشان دهنده رابطه ی مثبت بین رقابت بازار محصول و کیفیت سود بودند.

لی^{۱۴}، (۲۰۱۰) به بررسی تأثیر رقابت بر روی کیفیت افشا شده توسط شرکت ها با استفاده از ویژگی های پیش بینی به عنوان یک شاخص برای کیفیت اطلاعات پرداختند، نتایج نشان می دهد که رقابت موجود کاهش دهنده میزان اطلاعات افشاء شده است.

¹³ Peter Cheng, Paul Man, Cheong H. yi

¹⁴ Li

دیچو و راس^{۱۵}، (۲۰۰۵) به این نتیجه رسیدند که پایداری سود تحت تأثیر مقدار و علامت اقلام تعهدی قرار می گیرد. اقلام تعهدی پایداری سود را نسبت به جریان های نقدی با اقلام تعهدی بالا بهبود می بخشد، اما در شرکت ها با اقلام تعهدی پایین، میزان پایداری کاهش می یابد.

هریس^{۱۶}، (۱۹۹۸) به این نتیجه رسید که در صنایعی که شدت رقابت پایین است احتمال گزارش اطلاعات مالی با کیفیت در آنها که است.

۲-۴-۲ پژوهش های مرتبط در درون کشور

شکراله خواجوی، غلامعلی حسنی فرد، غلامرضا رضایی و سید داود حسینی راد، (۱۳۹۲) به این نتیجه رسیدند که به طور کلی بین شاخص هرفیندال-هیرشمن، لرنر و لرنر تعدیل شده با مدیریت سود شرکت ها رابطه معکوس معناداری وجود دارد. خواجوی و همکاران (۱۳۹۲) نیز نشان دادند که بین رقابت در بازار محصولات و مدیریت سود شرکتها رابطه منفی معناداری وجود دارد.

محمد نمازی و شهلا ابراهیمی، (۱۳۹۱) به این نتیجه رسیدند که هرچه رقابت در بین صنایع بیشتر باشد بازده سهام نیز بیشتر خواهد بود به بیان دیگر شرکتهای موجود در صنایع رقابتی بازده بیشتری کسب می کنند.

رضا فرزین، ناصر نصیری و هادی حقیق، (۱۳۸۹) نتایج نشان داد که بین متغیر مستقل درجه تمرکز صنعت و اندازه صنعت با بازده سهام آتی رابطه ی معناداری وجود دارد و بین متغیرهای نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار، اهرم مالی و بتای صنعت با بازده سهام رابطه ی معناداری مشاهده نشده است.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی

بین شاخص رقابت بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه های فرعی

۱- بین شاخص هرفیندال-هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۲- بین شاخص لرنر و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۳- بین شاخص لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

روش کلی پژوهش

۱- از آن جهت که با استفاده از مدل ها، روش ها و نظریه های موجود به دنبال بهبود وضعیت تصمیم گیری در شرکت های قلمرو پژوهش می باشد، از لحاظ هدف پژوهش، کاربردی است.

۲- با توجه به اینکه در این پژوهش از نمونه شرکت های بورسی استفاده شده است، در بیان نتایج در ارتباط با نمونه از روش توصیفی و در تعمیم نتایج به جامعه آماری از روش استنتاج استقرایی استفاده شده است. بنابراین روش پژوهش به لحاظ استنتاج، توصیفی تحلیلی (استقرایی) است.

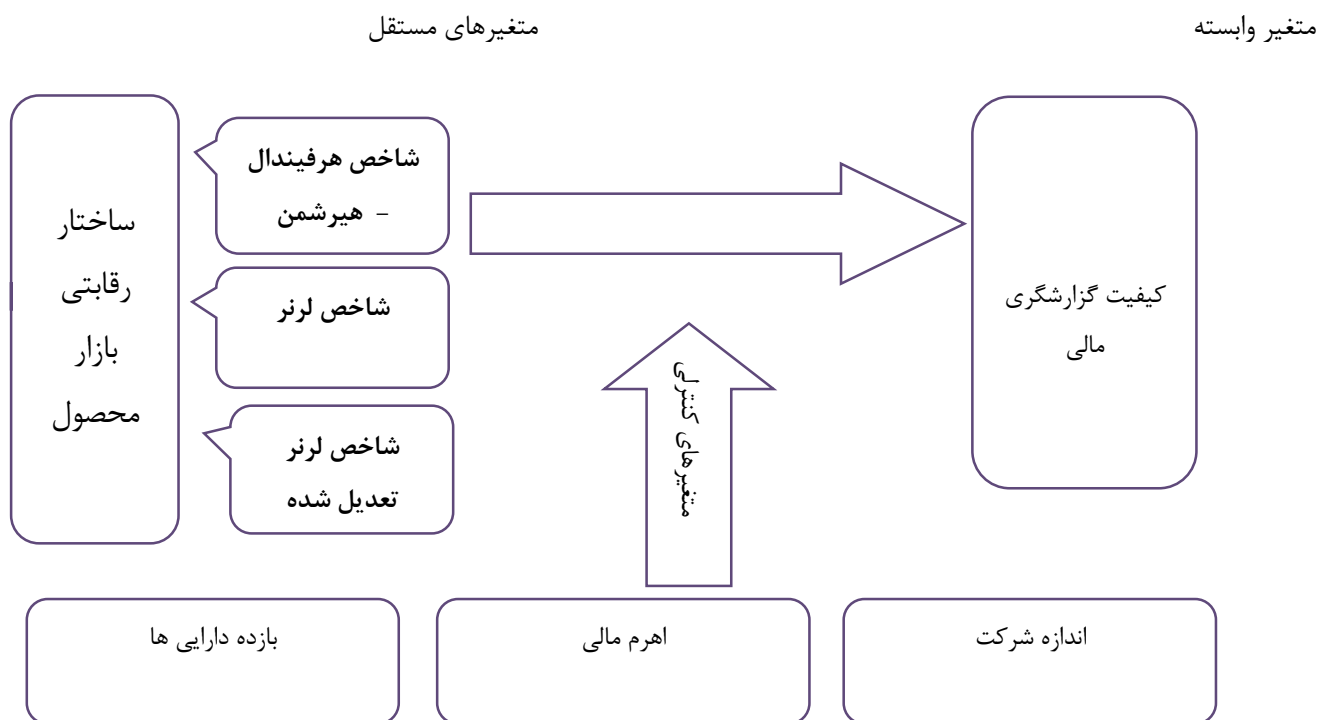
¹⁵Dechow and Ross

¹⁶Harris

از آن جهت که در گردآوری داده ها از اطلاعات عملکردی شرکت ها بر مبنای صورت های مالی تاریخی استفاده می شود، از لحاظ طرح پژوهش، پس رویدادی است.

متغیرهای عملیاتی تحقیق و شیوه اندازه گیری آنها:

متغیر مستقل: ساختار رقابت بازار محصول

در این مطالعه، ساختار رقابت بازار محصول از طریق معیارهای زیر اندازه گیری میشود:

شاخص هرفیندال-هیرشمن:

همانند پژوهشهای والیوال و همکاران (۲۰۰۸) گروتن و میچائیلی (۲۰۰۸)، فولوم (۲۰۰۹)، هی (۲۰۰۹)، مارسی اوکیتیت و پارک (۲۰۰۹) به عنوان معیار سنجش رقابت بکار گرفته شده است و بصورت زیر محاسبه میشود:

$$HHR = \sum_{i=1}^{Nj} \left(\frac{SALES_{i,j}}{\sum_{i=1}^{Nj} SALES_{i,j}} \right)^2$$

در این رابطه، $SALES_{i,j}$ کل فروش شرکت i در صنعت j است، شاخص هرفیندال-هیرشمن تمرکز صنعت را اندازه گیری میکند، هرچقدر که این شاخص بیشتر باشد، بیانگر تمرکز بیشتر و رقابت کمتر در صنعت است و برعکس.

شاخص لرنر (حاشیه قیمت-هزینه تقسیم بر فروش):

شاخص لرنر برابر است با قیمت محصول شرکت منهای هزینه نهایی تولید. این شاخص بصورت مستقیم نشاندهنده ویژگی قدرت بازار، یعنی توانایی شرکت برای منظور کردن قیمتی بیشتر از هزینه نهایی است. چالش پیش روی استفاده از شاخص لرنر در پژوهش های تجربی این است که هزینه های نهایی قابل مشاهده نیستند. از اینرو پژوهشگران شاخص لرنر را از طریق حاشیه قیمت-هزینه، تقریب می زنند (بوث و ژو، ۲۰۰۹: ۱۳-۱۲). به پیروی از گاسپر و ماسا (۲۰۰۶)، کال و لون (۲۰۱۱) و بوث و ژو (۲۰۰۹)، شاخص لرنر برحسب سود عملیاتی تقسیم بر فروش تعریف می شود. این شاخص با استفاده از معادله زیر بصورت تقریبی برآورد می شود (شارما، ۲۰۱۰: ۲۸۷):

$$LI = \frac{SALES - COGS - SG\&A}{SALES}$$

که در این رابطه:

Sales : فروش

Cogs : بهای تمام شده کالای فروش رفته

SG&A : هزینه های عمومی، اداری و فروش است.

شاخص لرنر (حاشیه قیمت-هزینه تقسیم بر فروش) تعدیل شده:

اگرچه شاخص لرنر برای تعیین قدرت بازار محصول شرکت مورد استفاده قرار گرفته است، این معیار عوامل مختص شرکت نظیر تاثیر قدرت قیمت گذاری بازار محصول را از عوامل سطح صنعت تفکیک نمی کند. از اینرو، در این مقاله همانند پژوهش های شارما (۲۰۱۰)، پیرس (۲۰۱۰) و گاسپر و ماسا (۲۰۰۶) از نسخه تعدیل شده شاخص لرنر استفاده میشود (شارما، ۲۰۱۰: ۲۸۷):

$$Llia = Lli - \sum_{i=1}^N \omega_i Lli$$

که در این رابطه:

Llia : شاخص لرنر تعدیل شده بر مبنای صنعت

Lli : شاخص لرنر شرکت i

ω_i : نسبت فروش شرکت i به کل فروش صنعت

متغیر وابسته: کیفیت گزارشگری مالی^{۱۷}

برای محاسبه کیفیت گزارشگری مالی ابتدا بر اساس مدل مک نیکولز^{۱۸} (۲۰۰۲)، کیفیت اقلام تعهدی را محاسبه می کنیم سپس قدر مطلق خطای باقی مانده را به عنوان نماینده کیفیت گزارشگری مالی در نظر می گیریم. این معیار بر اساس این نظر می باشد که اقلام تعهدی از طریق کاهش هموارسازی ناشی از تغییرات در وجه نقد باعث افزایش آگاهی دهندگی سود می گردد و در تحقیقات قبلی نیز در این زمینه مورد استفاده قرار گرفته است.

کیفیت اقلام تعهدی^{۱۹}: کیفیت اقلام تعهدی بر اساس مدل مک نیکولز^{۲۰} (۲۰۰۲) محاسبه می شود. مدل مک نیکولز به شرح زیر است:

17. Financial Reporting Quality.

18. Mike Nichols

19. Accrual Items Quality.

20. Mike Nichols

$$\frac{\Delta WC_{i,t}}{Assets_{i,t}} = \beta_{0,i} + \beta_{1,i} \frac{CFO_{i,t-1}}{Assets_{i,t}} + \beta_{2,i} \frac{CFO_{i,t}}{Assets_{i,t}} + \beta_{3,i} \frac{CFO_{i,t+1}}{Assets_{i,t}} + \beta_{4,i} \frac{\Delta sales_{i,t}}{Assets_{i,t}} + \beta_{5,i} \frac{PPE_{i,t}}{Assets_{i,t}} + V_{i,t} - (2)$$

(1)

در معادله فوق:

$\Delta WC_{i,t}$: برابر با تغییر در حسابهای سرمایه در گردش شرکت i در سال t که به شکل زیر محاسبه می شود:
تغییر در حسابهای سرمایه در گردش = افزایش در حسابهای دریافتی + افزایش موجودی کالا + کاهش حسابهای پرداختی و بدهی ها + کاهش در مالیات پرداختی + افزایش (کاهش) در سایر داراییها (بدهی ها)

$Assets_{i,t}$: میانگین داراییهای شرکت i در سال t

$CFO_{i,t-1}$: وجه نقد حاصل از عملیات شرکت i در سال $t-1$

$CFO_{i,t}$: وجه نقد حاصل از عملیات شرکت i در سال t

$CFO_{i,t+1}$: وجه نقد حاصل از عملیات شرکت i در سال $t+1$

$\Delta sales_{i,t}$: تغییر در حساب فروش شرکت i در سال t

$PPE_{i,t}$: اموال ماشین آلات و تجهیزات شرکت i در سال t

$V_{i,t}$: خطای باقی مانده

$\beta_{1,i}$ تا $\beta_{5,i}$ ضرایب متغیرها (شیب)

$\beta_{0,i}$: مقدار ثابت محاسبه شده توسط مدل رگرسیون

مقدار خطای باقی مانده در معادله شماره (۲) بیانگر این است که خطای برآورد در ارقام تعهدی جاری ارتباطی با جریان وجه نقد عملیاتی ندارد و به وسیله تغییر در درآمد و ماشین آلات و تجهیزات قابل تبیین نیست. در این تحقیق این قدر مطلق خطای باقیمانده به عنوان نماینده کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده قرار می گیرد.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت (SIZE)

در این پژوهش از طریق لگاریتم طبیعی دارایی ها محاسبه می شود:

$$\log ASSETS$$

اهرم مالی (LEV)

اهرم مالی بیانگر آن است که شرکت تا چه حد به تامین مالی از طریق ایجاد بدهی (استقراض) به جای افزایش سرمایه متکی است. نسبت های اهرمی، ابزارهایی جهت تعیین میزان احتمال قصور (ناتوانی) شرکت در ایفای تعهدات مربوط به بدهی هایش می باشند. این نسبت به صورت زیر محاسبه می گردد:

$$LEV = \frac{liability_{i,t}}{asset_{i,t}}$$

$$Profit(ROA) = \sum \frac{Net\ income\ after\ Tax}{Total\ asset_{i,t}}$$

مدل ۱ جهت آزمون فرضیه فرعی اول

$$Q = \beta_0 + \beta_1(\text{MLerner}) + \beta_2(\text{Lerner}) + \beta_3(\text{HHI}) + \beta_4(\text{TA}) + \varepsilon_i$$

مدل ۱ جهت آزمون فرضیه فرعی اول

$$Q = \beta_0 + \beta_1(\text{HHI}) + \beta_2(\text{TA}) + \varepsilon_i$$

مدل ۲ جهت آزمون فرضیه فرعی دوم

$$Q = \beta_0 + \beta_1(\text{Lerner}) + \beta_2(\text{TA}) + \varepsilon_i$$

مدل ۳ جهت آزمون فرضیه فرعی سوم

$$Q = \beta_0 + \beta_1(\text{MLerner}) + \beta_2(\text{TA}) + \varepsilon_i$$

جامعه آماری و روش نمونه گیری:

جامعه آماری این تحقیق دربرگیرنده شرکت های منتخبی خواهد بود که طی سال های ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۹۳ در بورس اوراق بهادار فعالیت داشته اند شرکت های منتخب بورسی با ویژگی های زیرانتخاب خواهند شد:

- ۱- شرکت هایی که از ابتدای سال ۱۳۸۷ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و در قلمرو زمانی پژوهش فعال باشند.
- ۲- شرکت هایی که سال مالی آنها به پایان اسفند ماه ختم شود.
- ۳- شرکت هایی که عضو صنایع واسطه گری مالی، سرمایه گذاری ها، بیمه ها و بانک ها (باتوجه به تفاوت در ماهیت فعالیت) نباشند.
- ۴- شرکت ها نباید طی بازه زمانی ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۳ تغییر در سال مالی داشته باشند.
- ۵- صورت های مالی آن ها حسابرسی شده باشد.

تعداد شرکت ها	شرح
۵۱۴ شرکت	تعداد شرکت های که در سال ۱۳۸۷ در بورس حضور داشته اند
۶۸۱ شرکت	تعداد شرکت های که در سال ۱۳۹۳ در بورس حضور داشته اند
۴۶۵ شرکت	تعداد شرکت های که در سال های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۳ در بورس حضور داشته اند
۱۷۲ شرکت	شرکت هایی که پایان سال مالی آنها ۱۲/۲۹ منتهی نمی باشد و شرکت هایی که تغییر در سال مالی داشته اند.
۳۴ شرکت	شرکت های هلدینگ ، واسطه گر مالی ، بیمه و بانک ها ...
۱۸۱ شرکت	شرکت هایی که اطلاعات مالی آنها ناقص می باشد.
۷۸ شرکت	تعداد شرکت هایی که داده های آنها جمع آوری شده است (نمونه نهایی)

جدول (۱-۳) انتخاب جامعه آماری

یافته های پژوهش:

(۱) آمار توصیفی:

در ابتدا آماره های توصیفی داده های تحت مطالعه محاسبه میگردد. جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای مدل را نشان می دهد که شامل اطلاعات مربوط به میانگین، میانه، انحراف معیار، ضریب چولگی و ضریب کشیدگی می باشد.

جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای مدل

شخص های توزیع	شخص چولگی	شخص های مرکزی	شخص پراکندگی	نماد	متغیرها	نوع متغیر
111.1654	6.924637	1067.757	58.72623	Q	کیفیت گزارشگری مالی	وابسته
118.6955	9.368092	0.008238	0.001832	HHR	شاخص هرفیندال - هیرشمن	مستقل
471.5627	-21.51802	1731.780	104.1403	LI	شاخص لرنر	
471.5627	-21.51802	1731.780	104.1423	LHA	شاخص لرنر تعدیل شده	کنترلی
3.424412	0.557435	0.802285	5.952068	SIZE	اندازه شرکت	
14.74498	2.913649	0.512155	0.746237	LEV	اهرم مالی	
81.74416	8.018647	11.03561	2.108139	ROA	بازده دارایی	

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر رشد شرکت برابر با ۵۸,۷۲۶۲۳ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. همچنین پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. از مهم ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. در بین متغیرهای تحقیق مالکیت نهادی دارای کمترین و ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بیشترین میزان پراکندگی را دارا می باشند.

(۲) سایر پیش فرض ها:

(۲-۱) آزمون چاو (F لیمر) و آزمون هاسمن

نتیجه	p-value	احتمال	آماره هاسمن	نتیجه	p-value	احتمال	آماره چاو (F لیمر)	فرضیات
اثرات تصادفی	$P \geq 0.05$	۰,۵۰۶۱	3.317839	داده های تابلویی	$P < 0.05$	۰,۰۴۲۳	۴,۲۴۳۸۹۷	فرضیه فرعی ۱
اثرات تصادفی	$P \geq 0.05$	۰,۸۶۴۹	۱,۲۷۹۱۸۸	داده های تابلویی	$P < 0.05$	0.000 5	۴,۲۹۴۳۵۵	فرضیه فرعی ۱
اثرات تصادفی	$P \geq 0.05$	۰,۸۶۴۹	۱,۲۷۹۱۸۴	داده های تابلویی	$P < 0.05$	0.000 5	4.294356	فرضیه فرعی ۳

جدول (۲) آزمون چاو (F لیمر) و آزمون هاسمن

در تمامی فرضیات با توجه به اینکه مقدار p-value به دست آمده از آزمون F لیمر کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد، فرض صفر رد شده ($p\text{-value} < 0.05$) و روش داده های تابلویی پذیرفته میشود. همچنین با توجه به مقدار p-value به دست آمده از آزمون هاسمن که بزرگتر از ۰,۰۵ می باشد فرض صفر آزمون هاسمن رد شده و روش اثرات تصادفی پذیرفته می شود.

(۲-۲) بررسی ناهمسانی واریانس

نتیجه	P-VALE	احتمال	مقدار آماره	شرح	فرضیات
نا همسانی واریانس	$P < 0.05$	0.0000	3.331187	F-statistic	فرضیه فرعی ۱
		0.0001	44.08237	Obs*R-squared	
نا همسانی واریانس	$P < 0.05$	0.0099	2.121362	F-statistic	فرضیه فرعی ۲
		0.0110	28.83921	Obs*R-squared	
نا همسانی واریانس	$P < 0.05$	0.0099	2.121297	F-statistic	فرضیه فرعی ۳
		0.0110	28.83838	Obs*R-squared	

جدول (۳) نتایج آزمون ناهمسانی وایت

در تمامی فرضیات با توجه به اینکه آماره این آزمون ها در سطح ۵ درصد معنادار است، بنابراین فرض همسانی واریانس رد شده و ناهمسانی واریانس جملات اخلاص پذیرفته میشود.

این موضوع از نقض فرض $Var(U_i) = \delta^2 I$ ناشی میگردد. چنین مشکلی در رگرسیون سبب خواهد شد که نتایج OLS دیگر کاراترین نباشد. برای رفع مشکل مزبور از روش کمترین مجذورات تعمیم یافته استفاده میگردد.

(۱) فرضیه اصلی اول

بین شاخص رقابت بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

این فرضیه طبق فرضیات فرعی ذیل مورد آزمون قرار می گیرد.

(۱-۱) فرضیه فرعی اول

بین شاخص هرفیندال - هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول (۴) نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه فرعی اول

متغیر وابسته کیفیت گزارشگری مالی (Q)				
p-value	آماره t	انحراف استاندارد	ضریب	متغیر
0.3163	1.003154	40.11392	40.24044	C
0.0000	6.943550	15.73397	109.2496	HHR
0.0918	-1.689530	5.696638	-9.624640	SIZE
0.8887	0.139994	365.0264	51.10157	LEV
0.0000	-6.021351	0.460647	-2.773715	ROA
۲,۹۱۱۵۳۴	F-statistic	2.092245	آماره دوربین واتسون	
0.181711	Adjusted R-squared	0.00000	Prob(F-statistic)	

Estimation Command:

=====

LS(CX=F,WGT=CXDIAG,COV=CXWHITE,NODF) Q C HHR SIZE LEV ROA

Estimation Equation:

=====

$Q = C(1) + C(2)*HHR + C(3)*SIZE + C(4)*LEV + C(5)*ROA + [CX=F]$

Substituted Coefficients:

=====

$Q = 40.2404437011 + 109.249607279*HHR - 9.62463986777*SIZE + 51.1015686045*LEV - 2.77371454341*ROA + [CX=F]$

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون به شرح جدول فوق، مشاهده میشود که مقدار P-Value مربوط به آماره F (prob (F-statistic)) که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد. ضریب تعیین تعدیل شده R^2 برابر ۰,۱۸۱۷۱۱ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۱۸٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مستقل مدل قابل تبیین است. همچنین آماره دوربین واتسون ۲,۰۹۲۲۴۵ میباشد، که این مقدار بین ۱,۵ تا ۲,۵ است، که نشان دهنده عدم خود همبستگی بین متغیرها می باشد. همانگونه که در جدول ۴ ملاحظه می شود، ضریب متغیر مستقل شاخص هرفیندال - هیرشمن برابر با ۱۰۹,۲۴۹۶ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۰۰ می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که بین شاخص هرفیندال - هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۲-۱) فرضیه فرعی دوم

بین شاخص لرنر و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول (۵) نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه فرعی دوم

متغیر وابسته کیفیت گزارشگری مالی (Q)				
p-value	t آماره	انحراف استاندارد	ضریب	متغیر
0.2174	1.235393	50.12312	61.92174	C
0.0160	2.417982	0.000758	0.001834	LI
0.0400	-2.059905	6.347248	-13.07473	SIZE
0.0000	6.586205	17.96570	118.3258	LEV
0.0000	-7.386953	0.367970	-2.718175	ROA
۲,۱۱۹۰۲۱	F-statistic	2.128353	آماره دوربین واتسون	
0.179218	Adjusted R-squared		Prob(F-statistic)	

Estimation Command:
=====

LS(CX=F,WGT=CXDIAG,COV=CXWHITE,NODF) Q C LI SIZE LEV ROA

Estimation Equation:
=====

Q = C(1) + C(2)*LI + C(3)*SIZE + C(4)*LEV + C(5)*ROA + [CX=F]

Substituted Coefficients:
=====

Q = 61.9217366918 + 0.0018338128549*LI - 13.0747296515*SIZE + 118.325772127*LEV - 2.71817477338*ROA + [CX=F]

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون به شرح جدول فوق، مشاهده میشود که مقدار P-Value مربوط به آماره F (prob (F-statistic)) که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰,۰۰۰ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار میباشد. ضریب تعیین تعدیل شده R^2 برابر ۰,۱۷۹۲۱۸ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۱۸٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مستقل مدل قابل تبیین است. همچنین آماره دوربین واتسون ۲,۱۲۸۳۵۳ میباشد، که این مقدار بین ۱,۵ تا ۲,۵ است، که نشان دهنده عدم همبستگی بین متغیرها می باشد. همانگونه که در جدول ۵ ملاحظه می شود، ضریب متغیر شاخص لرنر برابر با ۰,۰۰۱۸۳۴ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۱۶۰ می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که بین شاخص لرنر و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۳-۱) فرضیه فرعی سوم

بین شاخص لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول (۶) نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه فرعی سوم

متغیر وابسته کیفیت گزارشگری مالی (Q)

p-value	آماره t	انحراف استاندارد	ضریب	متغیر
0.2174	1.235393	50.12309	61.92173	C
0.0160	2.418013	0.000758	0.001834	LIIA
0.0400	-2.059907	6.347243	-13.07473	SIZE
0.0000	6.586207	17.96569	118.3258	LEV
0.0000	-7.386961	0.367969	-2.718175	ROA
۲,۲۱۹۰۲۱	F-statistic	2.128353	آماره دوربین واتسون	
0.179218	Adjusted R-squared		Prob(F-statistic)	

Estimation Command:

=====
LS(CX=F,WGT=CXDIAG,COV=CXWHITE,NODF) Q C LIIA SIZE LEV ROA

Estimation Equation:

=====
Q = C(1) + C(2)*LIIA + C(3)*SIZE + C(4)*LEV + C(5)*ROA + [CX=F]

Substituted Coefficients:

=====
Q = 61.9217272089 + 0.00183381639043*LIIA - 13.0747275719*SIZE +
118.325774043*LEV - 2.71817487455*ROA + [CX=F]

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون به شرح جدول فوق، مشاهده میشود که مقدار P-Value مربوط به آماره F (prob (F-statistic)) که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰,۰۰۰ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار میباشد. ضریب تعیین تعدیل شده R² برابر ۰,۱۷۹۲۱۸ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۱۸٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مستقل مدل قابل تبیین است، که نشان دهنده قدرت توضیح دهنده خوبی از این رگرسیون است. همچنین آماره دوربین واتسون ۲,۱۲۸۳۵۳ می باشد، که این مقدار بین ۱,۵ تا ۲,۵ است، که نشان دهنده عدم همبستگی بین متغیرها می باشد.

همانگونه که در جدول ۶ ملاحظه میشود، ضریب متغیر شاخص لرنر تعدیل شده برابر با ۰,۰۱۸۳۴ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۱۶۰ می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که بین شاخص لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

ارزیابی و تشریح نتایج آزمون فرضیه ها طبق شرایط متغیرها

با توجه به تجزیه و تحلیل ارائه شده در فصل چهارم که در خصوص هر فرضیه انجام گرفت، ابتدا به تفکیک، به نتایج هر فرضیه اشاره نموده و سپس به نتیجه گیری کلی در خصوص یافته های این پژوهش می پردازیم.

(۱) نتایج حاصل از فرضیه اصلی اول

بین شاخص رقابت بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

با توجه به نتایج فرضیه های فرعی، بین شاخص رقابت بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۱-۱) نتایج حاصل از فرضیه فرعی اول

بین شاخص هرفیندال - هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد. همانگونه که در جدول ۵ ملاحظه می شود، ضریب متغیر مستقل شاخص هرفیندال - هیرشمن برابر با ۱۰۹,۲۴۹۶ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۰۰ می باشد. با توجه به آماره t و p -Value این متغیر، نتایج نشانگر معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که بین شاخص هرفیندال - هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۱-۲) نتایج حاصل از فرضیه فرعی دوم

بین شاخص لرنر و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد. همانگونه که در جدول ۶ ملاحظه می شود، ضریب متغیر شاخص لرنر برابر با ۰,۰۰۱۸۳۴ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۱۶۰ می باشد. با توجه به آماره t و p -Value این متغیر، نتایج نشانگر معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که بین شاخص لرنر و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

۱-۳) نتایج حاصل از فرضیه فرعی سوم

بین شاخص لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد. همانگونه که در جدول ۷ ملاحظه میشود، ضریب متغیر شاخص لرنر تعدیل شده برابر با ۰,۰۰۱۸۳۴ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۱۶۰ می باشد. با توجه به آماره t و p -Value این متغیر، نتایج نشانگر معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که بین شاخص لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنادار وجود دارد.

نتیجه گیری کلی تحقیق :

در پژوهش حاضر سعی بر آن است تا با استفاده از آزمون های آماری مورد نیاز بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی بازار محصول و کیفیت گزارشگری مالی سنجیده شود در این بررسی از روش تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از نوع روش پس رویدادی می باشد. نمونه آماری این پژوهش تعداد ۷۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳ می باشد. نتایج این بررسی نشان می دهد، که به طور کلی بین شاخص های هرفیندال هیرشمن، لرنر و لرنر تعدیل شده و کیفیت افشای اطلاعات مالی ارائه شده شرکتهای بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که بین شاخصهای هرفیندال هیرشمن، لرنر و لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر رقابت در بازار محصولات به عنوان یکی از عوامل مهم در تصمیم های افشای داوطلبانه مدیران، نقش بسزایی ایفا میکند؛ در این راستا، افزایش رقابت در بازار با اعمال فشار بر مدیران در مورد ارائه به موقع و با قابلیت اتکای بالای اطلاعات، منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی میشود. به عبارت دیگر، رقابت در بازار به عنوان یک نیروی انضباطی و نظم دهنده عمل نموده و در مدیران در خصوص ارائه گزارشگری مالی با کیفیت بالا انگیزه ایجاد مینماید. در مجموع، این نتایج با مبانی نظری پژوهش سازگاری کامل دارد. همچنین، در خصوص مقایسه نتایج پژوهش حاضر با نتایج سایر پژوهش های صورت پذیرفته در خارج از کشور، میتوان بیان نمود که نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش ها (من

هو و یین پل^{۲۱}، لی^{۲۲}، (۲۰۱۰)، هریس^{۲۳}، (۱۹۹۸) و هاگرمین و زمیسکی^{۲۴}، (۱۹۷۹) مطابقت دارد. و با نتایج تحقیقات صابر خلیلی و مسعود احمدوند و ساناز حجتی، (۱۳۹۲) متفاوت است.

پیشنهادات

(۱) پیشنهادها مبتنی بر یافته های تحقیق

۱- با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی اول مبنی بر این که بین رقابت بازار محصول بر اساس شاخص هرفیندال - هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، نتایج مبین این مطلب است که رقابت بازار محصول بر اساس شاخص هرفیندال - هیرشمن و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، لذا به سرمایه گذاران پیشنهاد می گردد در شرکت هایی سرمایه گذاری کنند که این شاخص را جهت کسب بازدهی بالاتر بکار می گیرند. همچنین فراهم آوردن زیرساختهای لازم جهت ایجاد فضایی رقابتی در بازار محصولات از طریق ویژگی های صنعت، میتواند از سوی نهادهای تعیین کننده سیاست های اقتصادی و نهادهای قانون گذاری به عنوان ایده های در خصوص ایجاد انگیزه و محرکی در مدیران برای افشای داوطلبانه و با کیفیت بالای اقلام تعهدی، برای افزایش رشد و رونق اقتصادی صنایع و در نهایت کمک به بهبود وضعیت اقتصادی کشور، استفاده شود.

۲- باتوجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی دوم مبنی بر این که رقابت بازار محصول بر اساس شاخص لرنر و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، نتایج بیانگر این موضوع است، در صورتی که شرکت ها شاخص رقابت بازار محصول مناسب را در دستور کار داشته باشند، منجر به افزایش کیفیت گزارشگری مالی و رسیدن به حاشیه امنیتی از سود می گردند که این عوامل منجر به جذب سرمایه گذاران می گردد. از طرفی دیگر به سرمایه گذاران پیشنهاد می شود که به این عومل در اتخاذ تصمیمات اقتصادی به عنوان متغیرهای مهم تصمیم گیری عنایت داشته باشند.

۳- باتوجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی سوم مبنی بر این که رقابت بازار محصول بر اساس شاخص لرنر تعدیل شده و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد پیشنهاد می گردد مدیران عالی در صورت تمایل به کارگیری به صورت استراتژیکی عمل نموده، و با توجه به رابطه مستقیم بین رقابت در بازار محصولات و کیفیت افشای اطلاعات، سازمان بورس اوراق بهادار میتواند به همراه سایر نهادهای دولتی مانند وزارت امور اقتصاد و دارایی و وزارت صنایع و معادن، با تمرکززدایی از صنایع و افزایش رقابت منجر به ارائه به موقع تر اطلاعات مالی و همچنین اطلاعات دارای قابلیت اتکای بالاتر گردد.

(۲) پیشنهاد برای تحقیقات آتی

۱. تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ریسک و بازده سهام.
۲. تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر محافظه کاری.

²¹Man ho ,Yin paul

²²Li

²³Harris

²⁴Hagerman & Zmijewski

۴. تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر دیگر شاخص های عملکرد از قبیل ارزش افزوده اقتصادی، ارزش افزوده بازار، کیوتوبین، نرخ بازده فروش.....

منابع و مآخذ:

منابع فارسی

۱. آذرع و منصور مؤمنی، ۱۳۸۰، "آمار و کاربرد آن در مدیریت"، انتشارات سمت، جلد دوم.
۲. ابراهیمی، شهلا (۱۳۹۱). پایان نامه بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی بازار محصول و بازده سهام. فصلنامه پژوهش های تجربی حسابداری مالی.
۳. بلکویی، احمد، (۱۳۸۱)، تئوری حسابداری، ترجمه علی پارسائیان، تهران، دفتر پژوهشهای فرهنگی
۴. جهانخانی، علی و ظریف فرد، احمد، (۱۳۷۴)، آیا مدیران و سهامداران از معیارهای مناسبی برای اندازه گیری ارزش شرکت استفاده می کنند؟، مجله تحقیقات مالی، شماره ۸۷، ص ۴۱-۶۶
۵. حشمت زاده، احسان، هاشم ولی پور، جواد مرادی (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر رقابت در بازار محصول بر روی هزینه ی نمایندگی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره هفتم.
۶. خاکی غ، ۱۳۸۶، "روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی"، انتشارات بازتاب
۷. خلیلی، صابر و مسعود احمدوند و ساناز حجتی؛ (۱۳۹۲)؛ رابطه ی بین رقابت در بازار محصول با استفاده از شاخص هرفیندال و کیفیت اقلام تعهدی سود را در شرکت های بورسی ایران؛ پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری؛ دانشگاه علامه طباطبائی.
۸. خواجوی، شکرالله، محسنی فرد، غلامعلی، رضایی و حسینی راد، غلامرضا (1392) بررسی اثرهای رقابت در بازار محصول بر مدیریت سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه مدیریت دارایی و تأمین مالی، ۱۳۲-۱۱۷.
۹. رهنمای رودپشتی، ف، ۱۳۸۶، "مدیریت مالی راهبردی"، انتشارات MCG.
۱۰. رهنمای رودپشتی، فریدون (۱۳۸۷). حسابداری مدیریت راهبردی "مبنتی بر مدیریت هزینه ارزش آفرین". تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
۱۱. سازمان بورس اوراق بهادار تهران، ۱۳۸۵، "پیش نویس آیین نامه اصول راهبری شرکت"، مجله بورس، شماره ۵۲.
۱۲. شباهنگ، رضا، (۱۳۸۱)، حسابداری مدیریت، جلد اول، چاپ اول، انتشارات سازمان حسابرسی، تهران.
۱۳. شباهنگ، ر.، ۱۳۸۷، "تئوری حسابداری (جلد اول)"، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
۱۴. فرزین، رضا، ناصر نصیری و هادی حقیق، (۱۳۸۹)، سودمندی درجه تمرکز بازار در پیش بینی بازده سهام گروه صنعتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری سال سوم فصل بهار ص ۱۱۳-۸۴
۱۵. قالیباف اصل، ح.، ۱۳۸۷، "مدیریت مالی"، انتشارات پوران پژوهش.
۱۶. کارگر فرد جهرمی، محدثه (۱۳۹۰). پایان نامه بررسی تاثیر رقابت در بازار محصول بر ساختار سرمایه. فصلنامه ی پژوهش های تجربی حسابداری مالی.
۱۷. کرباسی یزدی، ح.، ۱۳۸۷، "تئوری حسابداری (۱)"، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد.
۱۸. کمیته فنی سازمان حسابرسی، استاندارد های بین المللی، نشریه ۸۸ سازمان حسابرسی، ص ۲۰-۳۶.

۱۹. عباسی نژاد، حسین (۱۳۸۰). اقتصادسنجی (مبانی و روشها). چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۲۰. عبدالخلیق، رشاد و بیپین آجین کیا (۱۳۷۹). پژوهشهای تجربی در حسابداری: دیدگاه روش شناختی. (مترجم: نمازی، محمد)، چاپ اول. شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
۲۱. مجیدی، رضا، (۱۳۸۵) رابطه بین کیفیت سود و هزینه سرمایه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران
۲۲. مومنی، م. و علی فعال قیومی، ۱۳۸۶، "تحلیل های آماری با استفاده از spss"، انتشارات کتاب نو

منابع لاتین

1. Baltagi, B. H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. Britain: John Wiley & Sons Ltd. Botosan, C. A. , and Stanford, M. (2005). "Managers motives to withhold segment disclosures and the effect of SFAS No. 131 on analysts information environment". *The Accounting Review*. 80, 751 ° 771.
2. Breitung, J. (2000). "The Local Power of Some Unit Root Tests for Panel Data". *Advances in Econometrics*, 15, 161-177.
3. Cheng, P. , Man P. , and Yi, C. H. (2013). "The impact of product market competition on earnings quality". *Accounting and Finance*, 53, 137-162.
4. Dechow, P. M. , and Dichev, I. D. (2005). "The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors". *The Accounting Review*, 77, 35-59.
5. Francies and et al. (2006). "Financial disclosure policy in an entry game". *Journal of Accounting and Economics*, 12, 219 ° 243.
6. Fosu, S. , (2013). "Capital structure, product market competition and ifrm performance: Evidence from South Africa". *The Quarterly Review of Economics and Finance*. 53. 140-151.
7. Guney, Y. , Li, L. and Fairchild, R. (2011) , "The Relationship between Product Market Competition and Capital Structure in Chinese Listed Firms". *International Review of Financial Analysis*. 20. 41-51.
8. Hagerman, R. L. , and Zmijewski, M. E. (1979). "Some economic determinants of accounting policy choice". *Journal of Accounting and Economics*, 1, 141-161
9. Harris, M. S. (1998). "The association between competition and managers business segment reporting decisions". *Journal of Accounting Research*, 36, 111-128.
10. Im K. S, Pesaran, M. H, and Shin, Y. (2003). "Testing for Unit Roots in Heterogeneous Panels". *Journal of Econometrics* 115 (revise version of work) , 53-74.
11. Levin, A, Lin, C. F, Chu, C. J. (2002). "Unit root tests in panel data: asymptotic and finite sample properties". *Journal of Econometrics* 108 (revise version of 1992s-work) ,1-24.
12. Li, X. (2010). "The impacts of product market competition on the quantity and quality of voluntary disclosures". *Review of Accounting Studies*, 15, 663-711.
13. Man ho ,Yin paul. (2010). "Earnings attributes and investor-protection: International evidence". *International Journal of Accounting*, 41 (4) , 327-357.
14. Verrecchia, R. (1983) "Discretionary disclosure". *Journal of Accounting and Economics*, 5, 179-194.
15. Watts, R. , and Zimmerman, J. (1978). "Towards a positive theory of the determination of accounting standards". *The Accounting Review*, 53, 112 ° 134.
16. Yu, M. (2013). "State ownership and ifrm performance: Empirical evidence from- Chinese listed companies China". *Journal of Accounting Research*. 6 (2).